

O požehnání i tam, kde to dost drhne

Gn 16,7-16: Nalezl ji (otrokyni Hagar) Hospodinův posel ve stepi nad pramenem vody, nad pramenem při cestě do Šúru, a otázal se jí: „Hagaro, otrokyně Sáraje, odkud jsi přišla a kam jdeš?“ Odvětila: „Prchám od své paní Sáraje.“ Hospodinův posel jí řekl: „Navrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku.“ Dále jí řekl: „Velice rozmnožím tvé potomstvo, takže je nebude možno ani spočítat.“ A dodal: „Hle, jsi těhotná, porodíš syna a dáš mu jméno Izmael (to je Slyší Bůh), neboť Hospodin tě ve tvém pokoření slyšel. Bude to člověk nezkrotný, jeho ruka bude proti všem a ruce všech budou proti němu; bude stát proti všem svým bratrům.“ I nazvala Hagar Hospodina, který k ní promluvil, „Bůh vševydoucí“, neboť řekla: „Zda právě zde jsem nesměla pohlédnout za tím, který mě vidí?“ Proto se ta studně nazývá Studnicí Živého, který mě vidí; je mezi Kádešem a Beredem. Hagar porodila Abramovi syna. Abram nazval svého syna, kterého Hagar porodila, Izmael. Abramovi bylo osmdesát šest let, když mu Hagar porodila Izmaela.

Žd 13,20-21: A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, nechť vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen.

Jednou spatřil Hospodinův posel ve stepi nad pramenem vody jakousi ženu a ptá se jí: „Co tu děláš? Odkud jdeš a kam?“ Věděl, kdo to je, dokonce ji znal jménem, tak si třeba mohl leccos domyslet. Ale i kdyby toho o ní věděl ještě víc, je dobře, že se zeptal: Odkud jdeš a kam? Ať mu řekne ona sama, co prožívá a co je pro ni důležité.

Stáli na cestě do Šúru, takže by třeba mohl odhadnout, kam

jde, ale to kam pro ni asi nebylo tak důležité. Kamkoli, hlavně pryč od té rodiny, pryč z toho ponížení, pláče a křiku, pryč od těch, jimž dal Hospodin zaslíbení, ale vydržet se s nimi nedá.

Hagar je pro ty lidi cizinka (z jejich pohledu se narodila na špatném místě) a je tu u nich jako otrokyně (neboli práva žádná a buď ráda, že tě tu necháme). Čtenáři Bible si mnohem víc než jí všímají té zmíněné rodiny, konkrétně nejvíc Abrahama, který se nechal Hospodinem povolát a vyrazil s jeho slibem v zádech vstříc budoucnosti. (Tou dobou se ještě jmenoval Abram.) Dostal od Boha slib, že se rozroste v početné a požehnané potomstvo. Slib je to pěkný, Abram však nemá děti – tak jak to teda bude?

Nějaký čas se u Hospodina ujišťoval, že Boží zaslíbení opravdu neponese jeho synovec Lot ani správce domu, ale skutečně jeho syn. Kterého však nemá. To je chvíle, kdy se na scéně objeví Hagar, otrokyně jeho ženy Sary. Byl to Sárin nápad, ať si Abram pořídí syna s její otrokyní, že si ho pak Sára přivlastní a všechno bude v pořádku.

Nikdy se Sára nesníží k tomu, aby vyslovila její jméno, řekne vždycky jen „má otrokyně“. Teď ji předává Abramovi, poroučet jí tedy bude on. Egyptanka Hagar skutečně otěhotněla a nešetřila pak vůči Sáře posměšnými poznámkami. Sára si došlápla na Abrama: Buď ona, nebo já. Hospodin ať to rozsoudí. Abram to vyřešil tak, že jí otrokyni vrátil, ať si ji srovná sama. A Sára se do toho pustila s takovou vervou, že od ní Hagar radši uprchla co nejdál – a to je chvíle, kdy ji ve stepi blízko jednoho pramenu našel Hospodinův posel: „Odkud jdeš a kam?“ Její odpověď už známe: „Utíkám od Sary. Kamkoli. Co nejdál.“

Na začátku bylo Boží zaslíbení Abramovi, že se stane požehnáním, a patřila k tomu i představa spousty potomků. Napřed žádného neměl, teď je jeden na cestě, ale jeho matka s ním prchá co nejdál od nás. Tak co bude za těchto okolností s tím Božím zaslíbením? No co by s ním bylo: platí. Že se to všechno zašmodrchalo a že to lidi komplikují, to opravdu nebude rozhodující. Co Bůh slíbil, platí.

Když Boží posel tam ve stepi posílá Hagar, ať jde zpátky domů k Sáře, rozhodně to není návod k řešení rodinných sporů a jiných rozepří – ty si vyřešte, lidi, jak umíte, a zkuste to v lásce a pravdivě a pokojně. V tom biblickém příběhu nejde o žádné návody, ale hlavně o upozornění, že Boží vůle neskončí kvůli nejbližším překážkám, na které narazí, a je tu pro nás pořád. A Boží vůle se tu teď rozumí požehnání a naděje.

Co Bůh slíbil, to platí. Což neznamená, že to bude jen snadné a samá radost. Možná vůbec ne. Po tom setkání ve stepi řekla Hagar o Bohu, že to je někdo, kdo všechno vidí. Což může znít někomu jako výhrůžka, ale je to hlavně naděje. Bůh vidí i trápení, které neseme.

II.

Hagar se narodil syn a za pár let se narodil ještě jeden kluk, tentokrát Sáře. To už byl Hagarin syn teenager. Když se narodil Izák, donutila Sára Abrahama, aby Hagaru vyhnal z domu i s tím jejím pubertákem. Dal jim na cestu aspoň chleba a vodu (je to přece jen jeho syn) a vyhnal je.

Když jim voda došla, uložila Hagar syna pod keř a sama šla o kus dál, aby se nemusela dívat, jak umírá. Bůh je však přivedl ke studni a zachránil je oba pro život. A Hagar uslyší i Boží zaslíbení.

Ten příběh je plný soupeření – buď já, nebo ty! Marně byste tu hledali smíření: prostě tu není. Sára s Hagar se nikdy nesmířily a Abraham se v tom asi trochu plácal. Ale neznamená to, že si Bůh jedny vybral a druhé definitivně odmítl. Další kapitoly ani na Izmaela (syna otrokyně Hagar) nezapomenou. A Hagar, ačkoli cizinka, tu dostala požehnání.

V Božích očích má člověk někdy jinou cenu, než jak ho vidí jeho bližní. Má jméno a není to (jak by asi řekla Sára) jen otrokyně, bezdomovec, uprchlík, cizinec...

Oba Abrahamovi synové, Izák i Izmael, měli hojně potomků a vykladače už dávno napadlo řešit na jejich příběhu a rivalitě vztahy mezi národy a mezi náboženstvími. Máme společné kořeny a dědictví s židy, máme je i s muslimy. Dost nesnadno se učíme

navzájem snášet, ale setkáváme se nebo na sebe narážíme v dobrém i zlém častěji, než to dřív bývalo zvykem. Z toho prastarého vyprávění dodnes vykukuje otázka, co s jinými náboženstvími a s jinými národy? Jak budeme číst a rozumět tomu, že Bůh vybral Izáka, leč požehnal i těm druhým, Izmaelovcům?

III.

Ten příběh se vyprávěl dlouho a dlouho a písemnou podobu dostal možná před dvěma a půl tisíci let. Těžko připodobnit dnešní poměry k tehdejšímu. Asi by nebylo moudré tu hledat pro dnešní dobu mravní modely a vzory a stejně nepřípadné by bylo hodnotit tehdejší jednání z dnešní pozorovatelnosti. To vyprávění nás vede jiným směrem: k tomu, že nadějná Boží zaslíbení pořád platí, i když uskutečnění Božích záměrů a slibů nebývá poklidná záležitost.

Mnohem spíš je to sled dramatických příběhů a těžkých zkušeností a omylů. Někdy je obtížné se v tom vyznat a člověk pak ve víru událostí hledá, jaký má vlastně smysl to, co se děje. Těch momentů, kdy by si člověk řekl, že dál už rozumná cesta nevede, těch je v životě docela dost. Ale celá ta divná abrahamovská story patří v Bibli do většího celku, do souvislosti vysvobození a cesty Božího lidu. Ledacos divného nebo nemilého patří podobně i do celku vašeho života a celý váš život patří do cesty Božího požehnání a naděje.

Na konci jednoho dopisu, který je v Bibli, se k tomu podotýká, že Boží vůle byla a je včera i dnes stejná. Bůh pokoje krví stvrdil věčnou smlouvu a vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, a vás nechť posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli (čímž rozumějte to požehnání a naději).

požehnání

Vy všichni, kdo tu jste, doufejte v Hospodina, je vám pomocí a štítem.

Jste jeho požehnání, vždyť učinil nebe i zemi:
nebesa patří jemu, ale zemi dal lidem.

Hospodin na nás pamatuje a žehná nám:
žehná malým i velkým.

On, Bůh pokoje, krví stvrdil věčnou smlouvu, vyvedl z mrtvých
velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, a vás nechť posílí ve
všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu
líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen.